

הם יבלטו לעיניו
וימצאו חן לפניו.
בחר בזה הסגנון
כי הוא הטוב והנכון
לכתיבת ביאורים
באופן שהדברים
יהיו בהירים
ומאירים כספירים,
וכך הספר
יהיה רב מכר
ויצליח לאין חקר.

יט. התנהלות בסיסית במחשב

1. תוכנות מועתקות

א. גזל

בעניין העתקת תוכנות

נחלקו הפוסקים לשני מחנות⁸⁰,

80. נביא את תמצית טעמי המחלוקת:

טעמי המתירים: החברות מפרסמות בכוונה את התוכנות באינטרנט בצורה לא איכותית באופן שיהיו בהן תקלות וגם שלא יהיה ניתן להשתמש בכל האופציות (הדברים אמורים בעיקר בגרסאות החדשות). זאת למטרת פרסום, דהיינו כדי שהלקוחות יורידו (יעתיקו) את התוכנה ויחשפו אליה, ומתוך כך יבואו לרכוש את התוכנה המקורית והאיכותית (כדי שיוכלו להשתמש בה בכל האופציות וללא תקלות). וגם יש להם אינטרס שהתוכנה שלהם תתפרסם יותר משל המתחרות. לכן החברות לא מקפידות על כך שמוכרים בחנויות העתקות. היום הרבה מאוד מהמכירה בחנויות היא של העתקות ולחברות זה לא אכפת. ורק כשמדובר בחברה (דהיינו כשהשימוש נעשה ע"י חברה ולא ע"י לקוחות בודדים), הם עומדים על כך שישתמשו במקור, ואוכפים זאת ע"י הטלת קנסות וכדו'.

וכדי להינצל מהספקות
בדין התוכנות המועתקות
שאל את הרב
שאתה הולך אחריו
ועשה כדבריו.

ישנו גם ייאוש בעלים מדין "זוטו של ים" (ראה בבא מציעא (כא ע"ב)).
וגם, גזל מגוי קל מגזל מישראל.

גם ישנה סברא, שאין בעלות וזכות ממונית בדבר שאין בו ממשות.
אמנם יש לציין שגם למתירים, כל היתר ההעסקה הוא לצורך שימוש פרטי ולא מסחרי
(מצד השגת גבול, יורד לאומנות חברו, ועשית הישר והטוב).

טעמי האוסרים: סברת "זוטו של ים" אינה מועילה ואינה שייכת כאן. שם הבעלים
התייאשו לגמרי, ואילו הכא לא התייאשו לגמרי אלא סומכים על אותם האנשים ההגונים
שלפחות הם לא יעתיקו. (ואף שהמאבד חפץ בשכונה שרוב התושבים גויים, הריהו מתייאש
משום שהולכים אחר רוב האנשים, הכא שאני. שם הרי מדובר בחפץ אחד שיגיע לידי אדם אחד,
ואילו הכא, כיוון שהתוכנה תגיע באינטרנט להרבה אנשים וכולם יוכלו להורידה, זה דומה למי
שאיבד כמה חפצים, רובם בשכונות של גויים ומיעוטם בשכונות של ישראל, שבוודאי מהחפצים
שנאבדו בשכונות של ישראל הוא לא התייאש).

וראה במעשה המובא במסכת עירובין (נג ע"ב): "לסטים שכמותך כבשוה". משמע
שכשהייאוש נובע מחמת גזלנים שלא נטלו רשות מהבעלים, לא מועיל ייאוש בעלים.
ואף שהחברה מפרסמת את התוכנה באינטרנט, הרי הם כותבים ומודיעים שאוסרים
העסקה. ועוד, אם דעתם הייתה נוחה מכך שיעתיקו, היו מאפשרים הורדה לכל מאן
דבעי, אבל ההורדה יכולה להתבצע דווקא ע"י טכנאי ש'פורץ' את התוכנה. (וכעת גם
ראיתי באתר של מייקרוסופט, שהחברה מבקשת מכל מי שקנה תוכנת ווינדוס מועתקת
בלא שהמוכר ידע אותו בכך, שידווח על כך לחברה באתר של מייקרוסופט
HOW TO TELL והם מבטיחים לטפל בכל מקרה ובסודיות). אלא ודאי מה שהם העלו
את התוכנה לרשת הוא רק כדי שאנשים יקנו אותה דרך האינטרנט, אך לא שיפרצו
ויורידו בחינם. (והם לא מעלים את התוכנה לרשת בצורה לא איכותית, אלא התוכנה
עשויה באופן שאם מורידים אותה בדרך לא חוקית היא לא תפעל כראוי).

לגבי גזל גוי, אפילו אם נאמר שהוא קל יותר, מ"מ הרי ישנם יהודים מבעלי החברות
(אגב, מנכ"ל מייקרוסופט הוא יהודי), וגם מבעלי המניות של החברה ישנם יהודים, ועוד,

מעשה חר'ז
כללי כתיבת ספר - בחרוזים
קעג

כך היה נראה לכאורה
אך יעוין פהערה
שהעתקה לסחורה
לכולי עלמא אסורה
ואין מי שהורה
בזה להתירה
ואם כן נפל פיתא בבירא
כי איך תסייע לעוברי עבירה?
ולא נותרה
לך ברירה...
אלא לקנות מן החברה!⁸¹

שאלו שקיבלו את רישיון המכירה בישראל הם יהודים (וגם הם מפסידים מההענקות). ולגבי הסברה שאין קניין בדבר שאין בו ממשות, יש לומר דהכא שאני משום שהבעלים שיירו בקניין, או שעדיין יש לאסור מצד דינא דמלכותא דינא (לפי החוק בישראל העתקת תוכנות מחשב אסורה לגמרי ואילו העתקת שירים וכדו' מותרת לשימוש עצמי ולא למסחר) או מצד השגת גבול, יורד לאומנות חברו, ועשית הישר והטוב, ואהבת לרעך כמוך.

[האוסרים, כך אומרים: יש בדבר גזל וגניבה, שעליהם קשה לעשות תשובה (ואף שזהו מנהג העולם... בגיהנום יש מקום לכולם...)]. על כן עמוד פניסיון, וקנה תוכנה עם רישיון, את היוצרים אל תנצל, ומחשש גזל הינצל, ובזכות זה תזכה, ואת הרבים תזכה, כי מהשמיים יעזרוך, ולא יעזבוך].

בנושא זה - העתקת תוכנות מחשב, יעוין בהרחבה בספרים לא כל הזכויות שמורות (ענף ג), אבני דרך (פרינץ. כרך ה סימן פה), משנת יהושע (כרך 'זכויות יוצרים', עמ' נ והלאה ועמ' קנב והלאה), שמרו משפט (זעפראני. סימן צא), מעשה רשת (שער שני, שלישי, שביעי).

81. כפי שהזכרנו בהערה הקודמת, גם הפוסקים שהתירו העתקת תוכנות, לא התירו אלא לשימוש עצמי אך לא למסחר. והנה, המציאות היא שרוב ככל האנשים אינם יודעים לפרוץ בעצמם את התוכנה, והם שוכרים טכנאי שיעשה זאת או קונים מהחנות תוכנות מועתקות. נמצא שהטכנאי או המוכר ודאי עשה איסור, וממילא הקונים מהם הינם מסייעים בידי עוברי עבירה. ונפל פיתא בבירא. (וראה בהערה הבאה, שפעמים

ב. תקלות

כדאי גם שתדע

את זה המידע:

אין זו החלטה נבונה

לבחור בהתקנה

של תוכנה

מזויפת וזולה

כי אז בכל פעולה

תיפול איזו תקלה

ואתה תגיע לבהלה,

התוכנות המקוריות

יחסכו לך בעיות

אמנם עליהן תשלם

אך לך זה ישתלם⁸²

ובפרט גרסה חדשה

כדאי בכסף לרכוש⁸³.

רבות המוכר אינו טורח להודיע לקונים שהתוכנות מועתקות, ולכן יש לוודא לפני הקנייה שהתוכנות הן מקוריות).

82. התוכנות המועתקות גורמות לתקלות רבות ושונות במהלך השימוש במחשב. חשוב לציין: התוכנות הנמכרות בחנויות המחשבים הן פעמים רבות מועתקות, אלא אם מבקשים במיוחד תוכנה מקורית. גם קניית מחשב נעשית בחנויות מסוימות כשהתוכנות המועתקות בו הן מועתקות, והמוכר אפילו אינו טורח להודיע עובדה זו לקונים. לכן, עוד לפני הקנייה יש לוודא עם המוכר שהתוכנות – ווינדוס, וורד וכדו' – הינן מקוריות. אם אין למוכר תוכנה מקורית, תברר עם החברה כיצד תוכל לרכוש. (מספר טל' חברת מייקרוסופט: 09-7625400). לאחר ההתקנה תוכל גם לקבל תמיכה טכנית מהחברה בכל מקרה של תקלה או כשתרצה הדרכה.

83. שמעתי שעיקר התקלות הן בתוכנות בגרסאות החדשות שיוצאות לשוק, שלהן החברה דואגת ליותר הגנות מפני העתקה וזה גורם שתוכנה מזויפת לא תפעל כראוי.